

БРИСЕЛ – Уговор из Лисабона, који предвиђа преустројство европских институција, укључујући увођење функције председника и шефа дипломатије ЕУ, али и омогућава даље проширење Уније, сутра ступа на снагу.

Ратификацијом Лисабонског уговора 3. новембра у Чешкој као последњој земљи ЕУ, омогућено је да тај уговор ступи на снагу 1. децембра, односно „првог дана наредног месеца пошто последња земља потписница депонује ратификационе инструменте”.

Најважније новине које Уговор доноси су утврђивање квалификоване већине у Савету ЕУ, већа улога Европског парламента у законодавном процесу, увођење функције председника Европског савета и функције високог представника ЕУ за спољну политику.

Лидери Уније су на ванредном самиту 20. новембра изабрали првог председника, Белгијанца Хермана ван Ромпеја, и првог високог представника за спољну политику баронесу Кетрин Ештон који ће сутра ступити на дужност.

Према Уговору из Лисабона, председник Савета ЕУ треба да „помаже у постизању једногласја у Савету”, а Унију ће представљати и на међународним скуповима на врху.

Незванични шеф дипломатије који је и потпредседник Европске комисије, задужен је за „међународно деловање” Уније, председаваће састанцима министара иностраних послова, учествоваће у раду Европског савета, а имаће и посебну дипломатску мрежу у свету и особље.

Председник Европског савета ће, уз договор с лидерима земаља чланица, утврђивати главне правце спољне политике, а високи представник ће их спроводити у дело.

Нова Европска комисија, на чијем је челу Жозе Мануел Барозо, састављена је, а комесари треба да свој програм изложи Европском парламенту који може да одобри или

ускрати подршку члановима Комисије.

Предвиђа се да би 27 чланова нове Европске комисије током јануара требало да заврше цео тај поступак у ЕП и да би Комисија у новом саставу почела да ради крајем јануара или почетком фебруара.

Нови реформски уговор потписан је 13. децембра 2007. године у Лисабону. Уговор је настао на основама „европског устава” који је одбачен на референдумима 2005. године у Француској и Холандији.

Тај уговор је значајан зато што омогућава проширење Европске уније што није могуће по Уговору из Нице из 2000. који је предвидео само проширење Уније са тадашњих 15 на 25, а потом и на 27 чланица.

Договорени уговор је, међутим, морао да се делимично измени пошто је одбачен на референдуму у Ирској у јуну 2008. Једна од промена односи се на број чланова Европске комисије, те ће сада свака земља чланица имати свог комесара.

Те промене, као и остале гаранције дате Ирској, биће накнадно ратификоване као протокол уз први наредни приступни уговор, вероватно са Хрватском.

Уговор први пут предвиђа могућност да чланица иступи из ЕУ, а Повеља ЕУ о основним правима постаје правно обавезујућа мада су Велика Британија, Пољска и Чешка успеле да издејствују да буду изузете.

Према новом споразуму, односи чланица у ЕУ биће јаснији захваљујући бољем рашчлањивању надлежности. Европа би требало да буде ефикаснија пошто ће бити поједностављене методе рада и гласања, а институције савременије.

Од 2014. године квалификована већина ће се базирати на натполовичној већини

чланица и грађана, односно одлука ће бити донета ако је подржи 55 одсто чланица које представљају 65 одсто становника Уније.

Увођењем функције председника Европског савета престаће шестомесечна ротација чланица на челу ЕУ. Председник ће се бирати на две и по године.

ЕУ би требало да буде ефикаснија у неколико политичких области кључних за грађане и Унију данас. То се посебно односи на питања слободе, безбедности и правде, борбе против тероризма и криминала.

Споразум потврђује основне слободе грађана ЕУ и принцип солидарности међу чланицама у случају терористичких напада или природних катастрофа, као и у области енергетике.

У области безбедности и одбране очуваће се досадашњи облици одлучивања а отвориће се могућност за јачање сарадње међу мањим групама чланица.

(Бета)